

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

Järjestöjen ja kehittäjäasiakkaiden näkemyksiä oululaisten hyvinvoinnista

Kyselytutkimus 2017

OULU

Kyselyn tarkoitus

- Kyselyllä kerättiin järjestöiltä ja kehittäjäasiakkailta kokemustietoa oululaisten hyvinvoinnista
- Saatua kokemustietoa hyödynnetään uudelle valtuustolle laadittavassa hyvinvointikertomuksessa, strategiaprosessissa, talousarviosuunnittelussa ja palveluita kehitettäessä
- Kokemustiedon kerääminen edistää osallisuutta ja tuo ruohonjuuritason tietoa ja hiljaisia signaaleja asioista, jotka eivät muuten välttämättä välity virkamiehille ja päättäjille
- Osa kysymyksistä oli muotoiltu siten, että kyselyllä välitettiin myös tietoa oululaisten hyvinvoinnista

Kyselyn toteutus ja vastaajat

- Yksilöity kutsu lähetettiin sähköpostilla yli sadalle järjestötoimijalle ja 60 kehittäjäasiakkaalle
- Lisäksi järjestöverkostojen vetäjille lähetettiin yleinen vastauslinkki, jota kautta kaikki halukkaat pääsivät vastaamaan kyselyyn
- Kyselyn vastausaika oli 16.2.–5.3.2017
- Kyselyyn vastaamisen aloitti 88 henkilöä, mutta vähintään yhteen asiakysymykseen vastasi 40 henkilöä
- Vastaajista 19 oli kehittäjäasiakasta
- Vastaajista 21 järjestön edustajaa; 12 järjestön työntekijää ja 9 vapaaehtoistyöntekijää
- Järjestön edustajista 13 ilmoitti edustamansa järjestön nimen ja kahdeksan vastaajaa jätti kertomatta järjestön nimen

Evästystä strategiatyöhön

- Kyselyssä oli 20 avointa kysymystä, joihin vastattiin vapaamuotoisella tekstivastauksella
- Uutta strategiaa ja laajaa hyvinvointikertomusta varten kysyttiin näkemyksiä oululaisten hyvinvointiin liittyvistä positiivisista asioista sekä huolenaiheista/haasteista
- Lisäksi kysyttiin hyvinvointiin liittyviä kehittämiskohteita/painopisteitä, joihin tulisi panostaa uudella valtuustokaudella
- Muut kysymykset koskivat mm. sähköisiä palveluja, asumiskustannuksia, työllisyystilannetta, toimeentuloa, lasten ja perheiden arkea ja palveluita, nuorten tilannetta, aikuisväestön elintapoja ja hyvinvointia, päihteiden käyttöä, sairastavuutta sekä ikäihmisten arkea ja hyvinvointia

Yhteenveto vastauksista

OULU

Oululaisten hyvinvointiin liittyvät positiiviset asiat, ilmiöt ja voimavarat

✓ **Elinvoimaisen ja vireän kaupungin monipuoliset palvelut**

"Oulun maine hyvänä ja eteenpäin menevänä kaupunkina luo uskoa asukkaisiin"

"Lapsia ja nuoria on paljon, mikä on ehdottomasti Oulun voimavara"

✓ **Vahva yhteisöllisyys ja järjestöyhteistyö**

"Kehittämismyönteisyys ja asiakasraadit, joissa kuullaan palvelujen käyttäjiä"

"Kuntalaisvaikuttaminen"

"Matalan kynnyksen kohtaamispaikat, järjestöt, asukastuvat, kirjastot, kulttuuritalo, tapahtumat"

"Oulussa järjestöt ja kunta tekevät tiiviinpää yhteistyötä kuin muualla"

✓ **Monipuoliset ja edulliset liikuntamahdollisuudet sekä luonto**

"On tarjolla edullisia matalankynnyksen liikuntapaikkoja"

"Kaupunki on hyvin järjestänyt liikuntapaikkoja myös ikäihmisten käyttöön"

"Oulu korostaa liikunnan mahdollisuutta/merkitystä omaan hyvinvointiin"

Merkittävimmät oululaisten hyvinvointiin liittyvät huolenaiheet/haasteet

✓ **Työttömyys, taloudelliset ongelmat, yksinäisyys, päihteet, mielenterveys**

"Työttömyys ja taloudelliset ongelmat, jotka johtavat liian usein päihde- ja mielenterveysongelmiin"

✓ **Syrjäytymistä ennaltaehkäisevään työhön tulisi panostaa sekä palveluihin pääsyä helpottaa**

"Kaupungilla ei ole juuri tarjota palveluita heikoimmassa asemassa oleville"

"On resurssipula ehkäisevässä työssä eri palveluissa"

✓ **Terveys- ja sosiaalipalveluiden huono saatavuus, saavutettavuus ja laatu**

"Palveluiden heikko saatavuus (ei saa aikoja lääkärille, kotihoidon ja laitoshoidon riittämättömyys). Lääkäreiden vaihtuvuus. Suljetaan hyvin toimivia terveysasemia ja siirrytään mammuttilaitoksiin. Kulkemisen vaikeus palveluiden luokse."

✓ **Huoli hyvinvointipalveluiden tulevaisuudesta**

"Miten terveyspalvelujen uudistus muuttaa palvelukohteiden saatavuutta. Miten hintataso tulee muuttumaan. Riittääkö ennaltaehkäisyyn rahaa ja voimavaroja."

Millaisin toimenpitein mainitsemini hyvinvoinnin haasteisiin tulisi vastata?

- ✓ **Ennaltaehkäisevien palvelujen kehittäminen ja palveluiden saatavuuden parantaminen**

"On rakennettava riittävä tuki työhön/kouluun/kuntoutukseen/arkeen unohtamatta virkistäviä harrastuksia ja ystävien kohtaamista."

- ✓ **Riittävien resurssien turvaaminen ja henkilöstön osaamisen kehittäminen**

"Riittävästi ammattitaitoista henkilökuntaa mielenterveys- ja sosiaalipalveluihin."

- ✓ **Terveyspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden kehittäminen**

"Lisätä sujuvuutta ja joustavuutta terveydenhoitopalveluissa."

- ✓ **Turvata riittävät koulutuspalvelut ja elinkeinoelämän edistäminen**

"Turvata 2. asteen opiskelupaikkojen säilyminen alueella. Elinkeinoelämän ja työpaikkojen syntymisen edistäminen alueelle."

- ✓ **Asiakkaat/kuntalaiset mukaan palveluiden kehittämiseen**

"Mahdollistaa asukkaita ja asiakkaita ratkaisemaan ja ideoimaan haasteita ja ratkaisuja itse."

Onko lasten ja nuorten arki muuttunut (esim. vanhemmuus, harrastukset, elintavat, sosiaalinen media, kiusaamisen ja väkivallan kokeminen)?

- ✓ **Harrastukset ovat monipuolistuneet**
- ✓ **Vanhemmuus on entistä haastavampaa ja vanhemmuuteen pitäisi antaa riittävästi tukea**
- ✓ **Pienituloisuus lisää lasten eriarvoistumista ja syrjäytymistä**
- ✓ **Päihteiden käyttö ja niiden saatavuus huolestuttaa; kannabis on arkipäiväistynyt ja nuuskan käyttö kasvaa rajusti**

"Vanhempien on vaikea pysyä nuorten muuttuvassa maailmassa perässä."

"Vaikka suurimmalla osalla nuorista menee aivan hyvin, voivat heikommassa asemassa olevat entistä huonommin. Tälle ryhmälle Oulun kaupungissa ei ole juuri palveluita."

"Päihteet ja niiden saatavuus on helppoa. Päättäjät tuskin sitä yleisesti näkevät tai eivät puutu riittävästi asiaa."

Haasteellisissa tilanteissa elävien lasten ja perheiden palveluja suunnataan ennaltaehkäisevään työhön. Myös lakisääteisiksi tulleet perhepalvelut ovat tulleet uutena palveluna perheille.

- ✓ **Käytännön arkeen pitäisi saada tukea enemmän ja vanhan ajan kodinhoitajille olisi tarvetta**
- ✓ **Matalankynnyksen palveluita tulisi olla tarjolla, ettei tulisi perhepalveluiden tarvetta**
- ✓ **Perhepalveluista tiedottamista pitäisi lisätä; tietoa on nyt hankala löytää**
- ✓ **Avun hakemista saattaa rajoittaa pelko joutua lastensuojelun asiakkaaksi**

"Palvelut ovat kehittyneet oikean suuntaisesti, mutta alueiden välillä on huomattavia eroja tarjonnassa. Matalan kynnyksen tukea nuoren ongelmiin tarvittaisiin enemmän."

"Kyllä varmaan on hyvä asia kun tällaista ennaltaehkäisevää työtä/palveluja on olemassa ja varsinkin kun ne ehtisi/ja kohdistuisi oikeisiin tarpeellisiin kohteisiin riittävän ajoissa."

Oulu on nuorten kaupunki. Tänne muuttaa paljon nuoria opiskelemaan ja moni löytää täältä myös työpaikan, mutta tänne muuttaa myös työttömiä nuoria.

- ✓ **Oulussa on hyvät opiskelumahdollisuudet**
- ✓ **Syrjäytymisuhan alla olevien nuorten palvelutarpeeseen ei osata vastata; Byströmin talo ja työpajat eivät tavoita heikommassa asemassa olevia nuoria**
- ✓ **Matalan kynnyksen sosiaaliseen kuntoutukseen ja yhteisölliseen toimintaan tarvitaan lisää resursseja**
- ✓ **Turvattomuus lisääntyy, koska syrjäytyneet nuoret purkavat turhautuneisuuttaan ympäristöön**
- ✓ **Myös korkeasti koulutettujen nuorten on vaikea löytää töitä**

"Hyvä että Oulussa on paljon koulutusmahdollisuuksia ja monille aloille."

"Normaali kaupunkilaistumisilmiö. Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevat nuoret luovat varmaan uuden selviytymisstrategian."

"Matalan kynnyksen yhteisöllinen sosiaalinen kuntoutus olisi mahdollisuus näille nuorille, mutta tällä hetkellä sille ei löydy rahoitusta."

Onko ikäihmisten arki muuttunut (esim. palveluiden saavutettavuus, yksinäisyys, elintavat, päihteet, turvallisuus, tulevaisuuden pelko)?

- ✓ **Ikäihmisten yksinäisyys on suurin huolenaihe.**
- ✓ **Huoli turvallisuudesta, tulevaisuuden pelko ja itsenäisyyden menettäminen ovat myös merkittäviä ikäihmisten pelon kohteita**
- ✓ **Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus on huonontunut**
- ✓ **Järjestöillä olisi tarjolla mm. ystäväpalvelua, mutta järjestöt eivät tavoita kovin hyvin tukea tarvitsevia**
- ✓ **Erityisesti yksin kotona asuvien ja ilman kotiapua olevien vanhusten tilanne huolettaa; pahimmassa tapauksessa he ovat oman kotinsa vankeja, koska eivät pääse ulos ilman apua**
- ✓ **Tapahtumia ja kohtaamispaikkoja luodaan, mutta kuljetusavun tarvetta ei usein ole huomioitu**

"Asiakaskunnassamme näkyy ikäihmisten yksinäisyys ja myös ajatus, että yksin pitää tulla toimeen. Turvattomuutta ja pelkoa aiheuttaa yhä useampien palveluiden siirtyminen sähköiseksi. Sähköinen asioiden hoito ei anna mahdollisuutta sosiaaliseen kontaktiin asiainnin lomassa."

"Palvelut on monelle kaukana ja kuljetus ei pelaa."

Kyselytutkimuksen mukaan oululaisen aikuisväestön elämäntavat ja hyvinvointi ovat hieman parantuneet

Oulu Capital
of Northern
Scandinavia

- ✓ **Aika suosii hyvinvointia. Tietoisuus terveydestä ja terveellisistä elämäntavoista on kasvanut**
- ✓ **Oulun kaupungissa on paljon liikuntaharrastusmahdollisuuksia ja tietoa on saatavilla. Tämä auttaa tavoittelemaan parempia elämäntapoja**
- ✓ **Tässäkin näkyy polarisoituminen. Heikommassa asemassa olevien hyvinvointi ei ole parantunut. Päihteitä käyttäviä on paljon ja harrastukset ovat monille liian kalliita.**
- ✓ **Yhdistyksissä, joiden palveluita käyttävät pääasiassa pitkäaikaissairaat, vammaiset, pitkäaikaistyöttömät ja talousvaikeuksissa olevat henkilöt, asiakasmäärät ovat kasvaneet**
- ✓ **Työttömille, vanhuksille ja vähävaraisille pitäisi tarjota ilmaista liikunta- ja terveyspalvelua**

"Mutta silti riittää vielä ylipainoisia tupakoitsijoita. En tiedä onko mahdollista koskaan päästäkään nolla-tilanteeseen. Mutta se, että tarjolla on niin paljon harrastusmahdollisuuksia ja infoa kaikesta, auttaa varmasti useampaa henkilöä tavoittelemaan parempia elämäntapoja."

Päihteiden käyttö ja siitä aiheutuvat ongelmat näkyvä monella tavalla oululaisten elämässä

- ✓ **Ennaltaehkäisevä päihdetyö näyttäisi olevan hyvissä kantimissa, koska nuorten päihteiden käyttö on laskussa**
- ✓ **Päihdeongelmaisten hoito ja palvelut ovat kuitenkin puutteelliset. Hoidon ja tuen tulisi olla pitkäkestoista ja kokonaisvaltaisesti henkilön elämän huomioivaa. Lyhyet katkaisuhoidot eivät auta, ellei pureuduta myös taloudellisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin vaikeuksiin**
- ✓ **Kaksoisdiagnoosiasiakkaiden on edelleen vaikea saada palveluita, vaan heidät ulkoistetaan helposti sekä päihde- että mielenterveyspalveluista**
- ✓ **Päihteiden käytön puheeksi ottaminen palveluissa ei ole vielä riittävällä tasolla**
- ✓ **Vanhempien päihteiden käyttö jättää lapsiin elinikäisen jäljen**
- ✓ **Päihteiden käyttö luo turvattomuutta**

"Päihteet ovat monille henkilökohtainen ongelma, mutta haitat ovat isot myös läheisille, lähiyhteisölle ja -ympäristöille. Ne näkyvät menetyksinä työelämässä ja vaaroina liikenteessä. Päihteidenkäytön puheeksiottaminen palveluissa ei ole vielä riittävällä tasolla. "
" Päihteiden käyttö näkyy ihan katukuvassa, erityisesti kesäisin. Tämä luo turvattomuutta."

Oululaisten sairastavuus on suurempaa kuin suomalaisten keskimäärin. Erityisesti mielenterveyden ongelmat, tuki- ja liikuntaelinsairaudet sekä dementia ovat yleisempiä kuin koko maassa keskimäärin.

- ✓ **Hyvillä terveys- ja liikuntapalveluilla edistetään kansalaisten hyvinvointia**
- ✓ **Niin fyysisissä kuin psyykkisissä sairauksissa nopea hoitoon pääsy on välttämätöntä**
- ✓ **Muistisairauksia sairastavien ihmisten osuus on kasvanut; tämä näkyy muistiyhdistyksen asiakasmäärän kasvuna ja lisääntyneenä omaishoitajien määränä**
- ✓ **Mielenterveysasiakkaille tulisi tarjota mielekästä tekemistä arkeen heidän omien tarpeidensa ja toiveidensa pohjalta; myös oikeaa työtä tulisi olla tarjolla näille usein osatyökykyisille ihmisille**

"Kaupungin järjestämiä ohjattuja ja säännöllisiä liikuntaryhmiä (esim. allasjummat) tulisi lisätä, koska ne ovat tehokkaita ja saavat liikkumaan."

"Meillä on myös korkeat terveyskeskusmaksut. Tämä nostaa ihmisten kynnystä hakeutua hoitoon varhaisessa vaiheessa"

"Paljon puhutaan ennaltaehkäisevästä mielenterveystyöstä, mutta missä on panostus siihen? "

"Järjestössämme näkyvät erityisesti nuorten mielenterveysongelmat. Näistä erityisesti koulutettujen tyttöjen mielenterveysongelmat vaikuttaisivat viime aikoina lisääntyneen."

Oululaisten keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä on alhainen verrattuna koko maahan. Myös työkyvyttömyyseläkettä saavien työikäisten osuus on Oulussa korkea verrattuna koko maahan.

- ✓ **Sairastuvuus heijastuu työkyvyttömyyteen**
- ✓ **Tarvitaan lisää ennaltaehkäisevää työtä; ratkaisevaa on helppo hoitoon pääsy sekä riittävä neuvonta ja ohjaus**
- ✓ **Oulussa voitaisiin lähteä rohkeasti tekemään työmarkkinoita kaikille ja työllistämään myös osatyökykyisiä.**

"Järjestömme toiminnassa on mukana paljon henkilöitä, joilla on työkyvyttömyyseläke. Moni heistä haluaisi ja kykenisi kuitenkin tekemään työtä, jos sopivat osa-aikatyö löytyisi. "

"Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen ja mielekkään tekemisen järjestäminen virkeille eläkeläisille. Tulisi keksiä uusia vapaaehtoistoiminnan muotoja, joka hyödyttäisi niin järjestöä kuin eläkeläistä."

Työllisyystilanne on ollut monta vuotta huono ja erityisesti nuorisotyöttömien ja pitkäaikaistyöttömien määrä on suuri

✓ Työttömyys tulisi nähdä rakenteellisena ongelmana, jotta siihen osattaisiin etsiä toimivia keinoja

"Työttömyys tulisi nähdä entistä enemmän rakenteellisena ilmiönä, jotta siihen osattaisiin tarttua oikein ja toimivin keinoin. Yksilöitä kohtaan osoitetuilla piiskaniskuilla ei rakenteellisesti merkittävään ilmiöön pystytä puuttumaan tehokkaasti vaan hukataan resursseja."

"Oulu voisi kehittää mm. oppisopimusta/koulutusopimusta hyödyntämällä uuden ja omintakeisen mallin (kokeilu)."

✓ Työttömyys näkyy moninaisina henkilökohtaisina ongelmina

"Ikävä kyllä, työllisyystilanne näkyy mielenterveysjärjestössä. Moni työttömäksi jäänyt oireilee psyykkisesti. Itse sain tukea Hyvän mielen talon liikuntaryhmästä, kun olin työttömänä."

"Heijastuu suotaan toimintamme mm. asumisongelmina ja vaikeutena saada talous kuntoon. Nuorten aikuisten toimeettomuus aiheuttaa mt-ongelmien kasvua, päihteiden käyttöä, toivottomuutta."

Toimeentulotukea saaneiden määrät Oulussa ovat kasvaneet jonkin verran viime vuosina. Niiden osuus on kasvanut, jotka ovat kokeneet, että kotitalouden menojen kattaminen tuloilla on hankalaa.

- ✓ **Olisi annettava tietoa ja tukea talousvaikeuksiin matalalla kynnyksellä ja varhaisessa vaiheessa ennen kuin syntyy toimeentulotuen tarvetta**
- ✓ **Toimeentulotukea ei saa kevein perustein ja tuen tarve on todellinen**
- ✓ **Toimeentulovaikeudet näkyvät lasten eriarvoisuutena**
- ✓ **Pienituloisuus aiheuttaa myös henkisiä ongelmia ja syrjäyttää**

" Perheitä pitää tukea, jotta hyvä lapsuus toteutuisi myös toimeentulotuen varassa elävien perheiden lapsilla."

" Valtuutetut ovat suurelta osin "täysin ulkona" pientuloisten ongelmista ja elävät keski- ja suurituloisen hyvin voipaa elämää."

Oulussa asumiskustannukset ovat kohtuulliset ja asunnottomien määrä on hyvin pieni. Miten arvioisit tätä tietoa?

✓ Pienituloisille asumiskustannukset ovat korkeat

"Asumiskustannukset ovat kohtuulliset työssä käyville, mutta opiskelijoille, työttömille, kuntoutujille ja eläkeläisille ei jää paljon käteen asumiskustannusten jälkeen. Onneksi asuntoja on paljon, ja pienempiä edullisempia asuntoja on tarjoilla runsaasti."

✓ Asunnottomuus on piiloasunnottomuutta, joka ei näy tilastoissa

"Väittäisin, että piiloasunnottomuus on jonkinlainen ongelma. Erityisesti nuoret asuvat toisten nurkissa. Oulussa on hyvin otettu käyttöön Asunto ensin -periaate ja järjestöjen ja kaupungin välinen yhteistyö ja tätä kautta asuntoja on saatu myös haastaville henkilöille."

✓ Erilaisia asumismuotoja tulisi kehittää

"Mielekkäitä ja mielenkiintoisia tukiasuntoja kaivataan aina."

"Monipuolista asumista tulisi kehittää, kuten Helsingin Sukupolvien kortteli."

Millaisia sähköisiä palveluja tulisi kehittää?

✓ **Helppokäyttöisiä, asiakaslähtöisiä ja helposti löydettävissä olevia sähköisiä palveluja**

"Kaikkiin palveluihin pitää päästä yhdellä klikkauksella. Ohjelmien teossa lähtökohtana aina asiakas."

"Voisiko tämän Oulun Omahoito systeemin yhdistää jotenkin Kanta.fi palveluun ettei olisi kahta melkein päällekkäistä systeemiä?"

✓ **Sähköistä ajanvarausta pitäisi kehittää ja laajentaa**

"Live chatteja lääkäreiden ja hoitajien kanssa. Oulun omahoitoon chat palvelu."

"Enemmän netin kautta aikoja. Voiko lasten labroja kysyä netin kautta? Voiko perua aikoja netin kautta esim. hammaslääkäreitaikoja, sairastuukin aamulla niin kuin meille käynyt. Mihin ilmoittaa?"

✓ **Sähköiset palvelut eivät saa korvata kokonaan perinteistä palvelua**

"Sähköisten palveluiden rinnalla on säilytettävä riittävä henkilöstöresurssi, jotta ihmiset voivat ottaa myös kasvotusten yhteyttä. Sähköiset palvelut eivät ole kaikkien hyödynnettävissä esim. taidot tai välineet puuttuvat."

Mitkä olisivat kuntalaisten hyvinvointiin liittyviä kehittämiskohteita/painopisteitä, joihin tulisi panostaa uudella valtuustokaudella?

- ✓ **Terveyspalveluiden kehittäminen**
- ✓ **Ennaltaehkäisevien palveluiden kehittäminen**
- ✓ **Vanhuspalveluiden kehittäminen**
- ✓ **Liikuntamahdollisuuksien kehittäminen**
- ✓ **Julkisen liikenteen kehittäminen**
- ✓ **Kaupunkiympäristön kehittäminen**
- ✓ **Kohtuuhintaisia asuntoja**
- ✓ **Päätösten tekoon rohkeutta**
- ✓ **Kuntalaisten kuuleminen ja asiakaslähtöisyys**
- ✓ **Työllistämisen edistäminen**

"Kun maakuntahallinto ottaa hoidettavakseen sosiaali- ja terveydenhuollon, uudet valtuustot hoitavat suureksi osaksi lasten ja nuorten palveluita (varhaiskasvatus, peruskoulu, nuorisotyö) . On tärkeää alkaa panostamaan niihin heti valtuustokauden aluksi."